

FRIMIENE

oo

Het hart op de tong dragen.

Hoewel we allemaal vrij zijn om een mening te vormen is niet elke mening een vrije mening. Het verschil tussen een vrije en een gebonden mening is zoals het verschil tussen een non-conformist en een conformist.

Een conformist zal steeds conform de groepsidentiteit trachten te spreken; dat doet hij door een spreekbuis te worden van de groepsargumenten, door niet buiten de lijntjes te kleuren of door sloganesk te spreken. De conformist maakt zichzelf daardoor tot een collectivist; een individu die zijn individualiteit opgeeft door zijn spirituele potentie in dienst te stellen van krachten die de mens tot instrument maken.

De conformist kent drie protagonisten; de activist, de goedmens en de meeloper. Ik schat dat zestig procent van de mensheid meeloopt. Zij confirmeren zich met de dominante groepsidentiteit in de samenleving of in hun sociale cirkels; maar zij doen dit om onder de radar te blijven, zodat zij hun eigen ambities kunnen nastreven zonder al te veel weerstand te ondervinden. De goedmens daarentegen heeft zijn eigen ambities geallieerd met die van de groepsidentiteit en doet zijn best om daar naar te leven. Veel goedmensen etaleren daarbovenop hun groepsidentiteit om sociale punten te scoren. Tenslotte zet de activist nog een stap verder. Waar de cultureel conforme goedmens nog conform de menselijke natuur leeft, oriënteert de activist zich buiten het natuurlijke paradigma. Vaak begint een groepsidentiteit zich te vormen doordat het de samenleving een andere koers wilt doen varen, daaruit groeien

nieuwe doelstellingen. De activist is de dwaas die het samenlevingscomponent uit het oog verliest door zich eenzijdig te focussen op de doelen.

In tegenstelling tot wat men zou vermoeden is de conformist niet loyaal aan zijn ideeën. De conformist is enkel loyaal aan het collectief. Maar de groepsidentiteit van het collectief verandert doorheen de tijd door imploderende dynamieken of door externe druk. Zowel meeloper, goedmens als activist zullen hun levens en meningen aanpassen aan de veranderende identiteit van hun sociale cirkels. Als we dit ten volle tot ons laten doordringen beseffen we dat negentig procent van de mensenideeën eigenlijk geen waarde heeft. De hardste roepers zijn spiritueel gezien de meest holle mensen.

Wie wel loyaal is aan zijn ideeën is de non-conformist. Dat wilt niet zeggen dat zijn ideeën nooit veranderen, in tegendeel, wie waarde hecht aan ideeën hecht ook waarde aan de ideeën van een ander. Loyaal zijn aan een idee is dat idee willen versterken en dat kan alleen door het in vraag te stellen. De non-conformist is niet altijd een outcast, hij kan zich ook allïeren met een groepsidentiteit, maar hij houdt er een radicaal andere houding tegenover aan. Hij stelt de groepsidentiteit in dienst van zijn spirituele groei. Dat doet hij door de ideeën van deze groepsidentiteit aan de kaak te stellen en de nuance te vinden. Los daarvan zal elke non-conformist zich wel verhouden tot de een of andere groepsidentiteit; insider of outsider. In tegenstelling tot nuance brengen is het immers veel moeilijker om origineel te zijn. Maar wanneer je lang genoeg buiten de lijntjes kleurt ontdek je automatisch onverkennde gronden. Dat is toch wat mij als kunstenaar is overkomen.

De non-conformistische praktijk en levenshouding maakt hem tot een individualist. In essentie hecht een individualist meer

waarde aan zichzelf dan aan een groepsidentiteit. Hij erkent dat hij de mediator of wilskracht is. Het vraagt echter oefening om te herkennen wie er spreekt. Is de mediator het individu of de groepsidentiteit? Het vraagt oefening om te luisteren naar ons hart. Om vrij te spreken moeten we ons gehele zelf lief hebben. De groepsidentiteit vindt immers ingang tot het zelf via de schaduwzijde, dat deel uitmaakt van de gehele mens. Maar de mate waarin de groepsidentiteit de mens heel maakt is evenredig aan de mate waarin de schaduwzijde de mens regeert. Om te luisteren naar het hart moet men licht werpen op de schaduw zodat het gecontroleerd kan worden door de wilskracht, want als de wilskracht het niet controleert gaat er altijd een derde partij mee lopen. De wilskracht heeft echter geen weten, het voelt enkel wat de spirit doet groeien en wat het doet sterven. Het oriënteert de vrijgekomen ruimte in groepsidentiteiten of eigen structuren die het goed acht. Niet voor niets hebben liefde en vrijheid dezelfde wortel in het Germaanse woord Fri.

Tenslotte wil ik de beschuldiging van de individualisering nog even pareren. Het is niet vreemd dat conformisten kritiek hebben op non-conformisten, die hun geestelijk luie levenshouding constant lijken te willen dwarsbomen. De conformisten beschuldigen de non-conformisten van de individualisering van de maatschappij. En omdat individualisme en individualisering zo op elkaar lijken gaan beide begrippen gemakkelijk over de tong in dezelfde context. Dat is begrijpelijk. De individualisering komt echter niet van de individualisten, want het is net de waarde die individualisten aan zichzelf hechten dat hen andere mensen doet appreciëren en lief hebben. De individualisering komt van mensen die zichzelf zo hebben uitgehold met utopische en dystopische denkbeelden dat zij geen liefde of waarde meer kunnen hechten aan andere mensen. Het zijn net de hardste collectivisten die zichzelf en

anderen buiten sluiten. Dat is wat de schaduwzijde met ons doet, ook de schaduw wilt zichzelf immers in stand houden.

Pieter E.M. Van Nieuwenhuysse
29/12/2022

